

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 17.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Изази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

МИЛОШ У ЛАТИНИМА.

Слика у једном чину,

од

М. П. ШАПЧАНИНА.

ЛИЦА:

Бан од Котара	Анастасијевић.	Први Латинин.
Милош Обилић	Гавриловић.	Други Латинин.
Полихроније	Ђ. Рајковић.	Један Србин
Отац Оваш	Т. Јовановић.	Звонар
Прва госпа, } Латинке.		Божовић.
Друга госпа, }		Голубан
		Динуловић
		Аншун
		Хр. Поповић.

Српска и латинска господа. — Латини и Латинке.

Догађа се у Котарима (по народној песми).

(Приказано први пут на дечијој представи, о св. Сави, 14. јануара 1883. у краљевско-српском Народном Позоришту.)

(За ближу режију обратити се редитељу Тоши Јовановићу. — Композиција од Даворина Јенка.)

Милош у Латинима.

(Велика сала у италијанском стилу. Назад велике ступенице према отвореном дворништу, које се види и губи у даљини, у којој се оважа с једне стране део велике цркве.

Лево узвишено место, до њега даље, у дубини, сто; десно узвишено место, до њега сто према оном на левој страни. На столовима богати пезари, чаше и свешњаци. Столице ниске, без наслона.)

ПРВА ПОЈАВА.

Аншун, слуга домаћи; Голубан, слуга српске госпде.

(Улазе један од једне други од друге стране. Случајно се при ступеницама сретну, пресеку очима, убезекну. Дуго се мошре пажљиво, за шим обићу столове, врате се у дворану и стану напред. Ту се још дуже гледају око у око, обићу

наизменице један другог и почну дизати један другог калмаке.)

Голубан.

Је си ли, среће ти, то ти?

Аншун.

Ја.

Голубан.

Антоније?

Аншун.

Антоније.

Голубан.

Онај из Новог Брда?

Аншун.

Главом.

Голубан.

Међер си . . . мал' не рекох шта!

Аншун.

Прави светогорски калуђер — је ли?

Голубан.

(Пошврћује главом.)

Антун.

Две су како се спустих овде у Котаре.

Голубан.

Промећеш се ка' проклети новац.
(Из даљине чује се глас: „Аншуне!“)
Кога ли то зову?

Антун.

Мене.

Голубан.

Па теби је име: Антоније.

Антун.

Овде: Антун.

Голубан.

Кад у Рашкој: Антоније, а кад у Котаре:
Антун.

Антун.

Овде ти је тако.

Голубан.

Чудо те нису и обријали?

Антун.

Ако дође до нужде

Голубан.

И обријао би се?

Антун.

И то људи чине.

Голубан.

Красан ми Србин!

Антун.

Морам похитати. (Жури се.)

Голубан.

Похитај, похитај!

Антун.

Видићемо се.

Голубан.

Добро, добро.

Антун.

Збогом!

Голубан.

Нагни!

ДРУГА ПОЈАВА.

Голубан (сам).

Хвала Богу дођосмо и у Приморје. Све лепо и красно, само да није овог проклетог немачког беснила. Да Венеција поманита, и они би кошнице на главу. Гледао сам како Латини воде шебеке — мајмуне. Хоп! виче Латинин, а мој ти мајмун с ноге на ногу. И ми смо ти прави мајмуни: да дужд из Млетака забатрљи какве златне рошчиће, сва би приморска стада опутила! Гледам овог кукавног Антонија; сипшао низа страну амо у Котаре и већ му старо име не звони. А да је бар за какву лепу Латинку, за господство: и овде чисти туђе оружје исто као горе на Рашкој. Да ми га је мало кроз шаке, да памти. . . . (Чују се гласови и ходови). Али, да се мало поприсклонимо. . . Ево госпде. . . . За све ове Латине не бих дао ни мали претак мога господина. . . . Знам да је многи јунак уздахнуо, кад га је видео. . . Али, богме, нема ти у Србији равна Милош Обилићу. . . У страну Голубане! . . Ево их.

(Наставиће се.)

Л И С Т И Ћ И.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Молијеров „Силом болесник“) који се приказао, после дугог времена, 2. фебруара о. г., имао је доиста право на многобројну посету позоришнога опћинства. Говорити о вредности молијерових класичних комедија мислимо да је сасвим излишно, у толико пре, што он, ма да је у лепу и складну китицу скупљао и приказивао карактерности људи његовог доба, — ипак карактерне његове прилике нису застареле, ма да нам се чини, да имамо права гледати са висине XIX. столећа на људе из прошлих векова. Људи остају — људи, са свима врлинама и махнама, само што са напретком и цивилизацијом врлине и махне не падају тако у очи. Особито махне, које се вешто прикривају разном „културом“, тако, да их скоро и не видимо. Данас ће можда многим изгледати молијерови Аргани и Пурғони као анокронизми, исто тако као што су изгле-

дате његове прилике нису застареле, ма да нам се чини, да имамо права гледати са висине XIX. столећа на људе из прошлих векова. Људи остају — људи, са свима врлинама и махнама, само што са напретком и цивилизацијом врлине и махне не падају тако у очи. Особито махне, које се вешто прикривају разном „културом“, тако, да их скоро и не видимо. Данас ће можда многим изгледати молијерови Аргани и Пурғони као анокронизми, исто тако као што су изгле-

дали — у молијеровом веку. Разлика је само у томе, што данас нису тако драстични, неотесани. Немци радо хоће да представе као да је Гете са својом изреком „Greif nur hinein in's volle Menschenleben“ пронашао колумбово јаје социјалне драматургије, а међутим то је Молијер давно и давно пре њега показао. Истина, према данашњем, тобоже фином укусу, — многе појединосту изгледају нам и сувише драстичне У данашњем времену либерални писци допуштају драстичност само за „miseru plebs“ — иначе си навлаче рукавице Молијер није живио у духу тако зване опће слободe и просвете, али кад га читамо и гледамо, чисто бисмо рекли, да смо ми, модерњаци, живили бар — на сто година пре њега!

Госп. Сајевић трудио се, да као Арган задовољи, и изазивао је непрестано смех, али могао је бити и мало озбиљнији, па ипак да не буде на штету забави. Сама ситуација чини већ Аргана комичним. Госпођица Фрајденрајхова (Анђелка) била је сувише хладна. Гђица Стефановићева (Тоанета) била је на свом месту. Али од свију приказивача палму ове вечери, однела је — мала Анка, дете од 5 година, која је Луизицу тако наравно, живахно и отворено приказала, тако се без бојазни кретала на позорници и тако је знала за њене године и превелику улогу, да је опћинство било управо електризовано, те је тако бурно и са одушевљењем шљескало, да би се с тим аплаусом могао поносити и одрастао уметник. Па како се та мала враголанка грацијозно захваљивала! Ми отворено кажемо: Мала Анка је феномен, — који је вредан пажње и бриге, да се тај природени таленат развије — на част и понос домаће уметности!

У Загребу.

—рп—

(„Дон Цезар од Базана“), кога је францески написао Диманоар, спада у ред оних глума, код којих више вреди приказивачка уметност, него ли драматска вредност самог комада. Згоде главнога јунака оснивају се на таквим невероватностима, таквим присиљеним ефектима, да збиља човек неможе да појми, како је писац могао да тражи од опћинства толике наивности, да поверује у такве могућности. Да се ишањолски краљ помеша међу уличну светину, те да слуша једну уличну певачицу и да за њом лудује као каков голобрадац, да ишањолског краља непознаје певачица, за коју се интересује сама краљица, и која обожава краљицу, да ишањолског краља непознаје ни један од његових гранда, па ма то био и Дон Цезар од Базана; да се може војницима извући кугле из пушака, па да се осуђени на смрт претвара као мртав, те да га после „стрељања“ оставе и негледајући је ли

убијен и незаконавши га — и још множина сличних невероватности — причиња нам се баш онако могуће, као и познање електричне снаге у доба Карла II. — о чем нас Дон Цезар од Базана при недељној представи упути да је било, ма да о том повест науке ништа незна! Али покрај свега тога „Дон Цезар од Базана“ радо се гледа на позорници, и то с правом, ради особито вешто изведенога оригиналнога карактера главнога јунака, кога је много теже добро представити него стотину трагичних јунака. „Дон Цезар од Базана“ — без управо онаква Дон Цезара нема смисла, то је у најбољем случају као — декламација лирске песме

Сад, замерило нам се или не, — ми ћемо да кажемо истину. Ми високо ценимо и увек одајемо праведно признање уметничком таленту и мару г. Фијана, он је без сумње украс наше позорнице, али за Дон Цезара од Базана није, и познајући темпераменат г. Фијана рећи ћемо, да он неће никад моћи приказивати ту улогу. Радо признајемо, да се трудио да одговори духу и карактеру те тешке и благодарне улоге, али све је било усељено, кретања су била неприродна, а глас је био несталан, те је сваки час нападао у трагичност или празну вику. Ми немеримо игру г. Фијана са „бургтеатарским“ мерилом, већ чисто са нашим домаћим силама, које су нам Дон Цезара приказивале у неколико боље и природније. Г. Фијан се тако рећи нашао тек на крају четвртога чина и у петом чину био је сасвим на свом месту. — Гђа Рајковићка - Димитријевићка била је у првом чину сувише озбиљна Маритана, која као да оно што говори, неговори из детињарије већ из сујетне жудње. За таквом Маританом једва да би краљ ишао по улицама. Она треба да је весела, слободна природно-несташна птичица, која и нехаје за стрелца, а не као из кавеза одлетела канарина. Према томе и у даљој игри ваља да је више преплашена, бојазљива, а не елегички замисљена и озбиљна, као каква јунакиња из романа, коју је онаки отац силом натерао да се уда за недрагога, па пред њим прети ножем и отровом. И нехотице сећамо се на госпођу Димитријевићку где је као Стела изврсна, — па што неби могла бити и у Маритани права Маритана? И госп. Милан као Дон Хосе могао је бити мало више министар. — Г. Мандровић био је прави заљубљени краљ Карло, исто тако су г. Сајевић и гђа Сајевићка били класичан комички маркески пар, особито гђа Сајевићка. А и гђица Стефановићева била је пријатан Лазарил. Опћинство је живахно повлађивало, особито при крају представе.

У Загребу

—рп—

Издаје управа српског народног позоришта

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

21. ПРЕСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 12.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 28. ЈАНУАРА 1886.

Први пут:

ГОСПОДАР КОВНИЦА.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 4 ЧИНА И 5 СЛИКА, НАПИСАО ЖОРЖ ОНЕ, ПРЕВЕО М. Ђ. ГЛИШИЋ.

ОСОБЕ:

Мулине	Добриновић.
Филип Дерблеј	Ружић.
Баншен	Васиљевић.
Војвода Блињи	Миљковић.
Барон Префон	Десимировић.
Октав	Ђурђевић.
Ђенерал	Кестерчанек
Доктор Серван	Банић.
Префекат	Милојевић.
Понтак	Петровић.
Гобер	Банић.
Слуга	В. Димитријевић.
Клара Болијеова	С. Вујићка.
Атенајида	Л. Хаџићева.
Маркиза Болијеова	Д. Ружићка.
Бароница Префонтова	З. Милојевићка.
Сузана	С. Брићева.
Бригита	С. Миљковићка.

У четвртак 30. јануара први пут: „ГРАДИЊА И СИН МУ НЕМАЊА.“
Хисторијска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.